

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

Organizing Activities to Enhance Learning Experiences for Creative Thinking Skills of Early Childhood Children in the 21st Century

ทิพย์อักษร พุทธสริน^{1*}
Thipaugsong Puttasarin^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ 2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ระดับชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิจำนวน 25 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 1)แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จำนวน 24 แผน 2)แบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 3)แบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการวิจัย The One-Group Pretest-Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่า t-test dependent

ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดอย่างเป็นระบบจากประสบการณ์ตรง เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ผลงานหรือองค์ความรู้ใหม่ ส่งผลต่อความรู้สึกชื่นชมและยอมรับในตนเอง มีความกล้าแสดงออกและเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จะมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 ที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กปฐมวัย ทักษะความคิดสร้างสรรค์

^{1*} สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Department of Early Childhood Education, Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University.

E-mail : thipaugsong.ru@cpru.ac.th

*Corresponding author

Abstract

The purpose of this research Objective 1. To develop creative thinking skills for early childhood in the 21st century by using organizing activities to enhance learning experiences. 2. To compare creative thinking skills for early childhood in the 21st century before and after organizing activities to enhance learning experiences. The sample group used is early childhood male and female aged 4-5years. Kindergarten 3, Semester 1, Academic Year 2024. Demonstration School, Chaiyaphum Rajabhat University, Nafai Subdistrict, Mueang District, Chaiyaphum Province, 25 people, Using purposive sampling. The research instruments consisted of: 1) 24 activity plans to enhance learning experiences to develop early childhood creativity skills in the 21st century 2) Early childhood creativity skills assessment 3) Early childhood creativity skills test. Research design The One-Group Pretest-Posttest Design. Data were analyzed using the mean, standard deviation, and t-test dependent.

The research results found that organizing activities to enhance learning experiences is a systematic thought process from direct experience. Early childhood have the ability to solve problems and create new works or knowledge, which affects their feelings of appreciation and acceptance of themselves, Have the courage to express yourself and have self-confidence, which are creative skills in the 21st century. Which are characteristics of creativity in the 21st century. In conclusion, the research results are consistent with the research hypothesis. It is statistically significant at the .05.

Keyword: Activities to Enhance Learning Experiences, Early Childhood, Creativity Thinking Skills

วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 24 ตุลาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 31 ตุลาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

เมื่อมีการวิเคราะห์สภาพการศึกษาในขณะนี้พบว่าหลายๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทย หลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้เด็กมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะทำให้พวกเขาสามารถอยู่รอดในสังคม มีวิจรณ์ญาณ และมีทักษะชีวิตที่ดี ในการดำเนินชีวิตและการปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (Partnership for 21st Century Skills, 2019) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย ทักษะ 4 ประการ คือ 1) การมีความรู้ในวิชาหลัก ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงความรู้รอบตัวอื่น ๆ ด้วย 2) การมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ 3) การมีทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะแห่งความร่วมมือ 4 ประการ คือ การสื่อสาร (Communication) ความร่วมมือกัน (Collaboration) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และ 4) การมีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะเหล่านี้จะช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็ก รู้จักคิด เรียนรู้ แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยในเรื่องการควบคุมอารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การรับรู้ความรู้สึก การคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดวิเคราะห์แยกแยะ อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) หลักการที่สำคัญคือเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและเสริมสร้างศักยภาพของประชากรทุกช่วงวัยได้มุ่งเน้นการยกระดับ

คุณภาพมนุษย์ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัยเพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการเติบโต (Bellance & Brandt, 2010)

การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาของประเทศพัฒนาแล้วทั่วโลก เพราะตระหนักถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคน เพราะความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดความแตกต่าง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมในที่สุด ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนและเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนจะต้องให้ความสนใจและต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคน เนื่องจากเป็นข้อกำหนดหนึ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีอยู่ในตัวสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (กมล โพธิเย็น, 2562) ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการส่งเสริมตัวเด็กให้มีความสมบูรณ์ เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เป็นที่มาของลักษณะพึงประสงค์ของเด็กนับตั้งแต่การเป็นผู้มีอารมณ์สุนทรมองโลกในแง่ดี ใฝ่เรียนรู้ ขอบการค้นคว้าทดลอง มีความคิดริเริ่ม ภาวภูมิใจและมั่นใจในตนเอง ฯลฯ ถ้ามองในแง่ของความสำคัญต่อสังคมจะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ที่สูงสุด เป็นเครื่องแสดงความก้าวหน้าของอารยธรรมและมวลมนุษยชาติ แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการขั้นสูงที่เป็นสิ่งสำคัญยิ่งเป็นความพร้อมในการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้วยเหตุนี้เองคณะกรรมการของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงได้ระบุไว้ว่า ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and innovation) เป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และได้พัฒนาและสร้างกรอบแนวคิดการปรับกระบวนการทัศน์ทางการจัดการศึกษา (Fadel & Trilling, 2015) นอกจากนี้ จากการศึกษาข้อมูลของสมาคมเศรษฐศาสตร์การศึกษาของสหรัฐอเมริกา ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนยุคปัจจุบันและสิ่งที่ผู้สอนจำเป็นต้องให้กับผู้เรียนมี 4 ข้อ (มูลนิธิศตวรรษที่ 21, 2557) ได้แก่ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการอยู่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่กล่าวถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Designed Outcomes of Education, DOE Thailand) ที่กำหนดให้บุคคลมีคุณลักษณะขั้นต่ำ ด้านที่ 2 ว่าด้วยเรื่องของผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม “เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม” โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่เหมาะสมตามช่วงวัยที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงและเหมาะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

การศึกษาแนวทางการพัฒนาประเทศและพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการปูพื้นฐานทักษะที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่ควรได้รับการปลูกฝังและเรียนรู้ทักษะชีวิตที่สำคัญ คือ ทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม กล่าวคือ ความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญเนื่องจากจะเป็นส่วนช่วยให้สามารถต่อยอดความรู้ต่างๆ เพราะความคิดสร้างสรรค์จะเกิดกระบวนการทางความคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาสามารถแก้ไขและคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้น อีกทั้งกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่ออกมาในรูปแบบของผลงานที่ผู้เรียนคิดหรือสร้างขึ้นมามีความหมายต่อตัวเด็ก ทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชมและยอมรับงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอวิธีการในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยไว้หลายแนวทาง ในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางสมองของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ร่วมกับแนวคิดจากนวัตกรรมต่างๆ ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการพัฒนาทักษะอันพึงประสงค์ (ทิพย์อักษร พุทธสริน และคณะ, 2566) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child center) มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นฐาน (Experiential Learning) (Kolb & Kolb, 2005) การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles, 1975) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) ผ่านรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นที่ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง โดยการจัดผ่านกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นพบและได้ทดลองกับสื่ออุปกรณ์

ซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของการคิดรวบยอดจากการสังเกต โดยให้เด็กได้ค้นคว้าอย่างกว้างขวางจากอุปกรณ์ที่หลากหลาย ให้โอกาสแก่เด็กในการทำงานตามความพอใจและเป็นอิสระ เมื่อพวกเขาได้รับอนุญาตให้คิดต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ได้ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองภายใต้สถานการณ์ใหม่ๆ ซึ่งพฤติกรรมสร้างสรรค์บางประการของเด็กอาจไม่ได้รับการพิจารณา ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและยอมรับ คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมให้เด็ก ๆ พัฒนาความพอใจที่จะแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กได้ทำในแต่ละวัน ด้วยความเข้าใจในพัฒนาการตามวัยของเด็ก (กรภัสสร อินทรบำรุง, 2563, น. 28)

ด้วยความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ จากข้อมูลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับต่ำ และเด็กมีพฤติกรรมที่ขาดกระบวนการทางความคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทักษะความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม โดยเด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กนำประสบการณ์ของตนเองเข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งใหม่ประสบการณ์ใหม่ เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียนด้วยตนเอง ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองลงมือกระทำ และยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น ผ่านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ของจริงตามธรรมชาติที่หลากหลาย เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างเป็นระบบ จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยจึงได้ศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหา และสร้างสรรค์ผลงานหรือสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาให้เด็กเติบโตอย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิจำนวน 118 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ระดับชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิจำนวน 25 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการประเมินและสังเกตพฤติกรรม พบว่า ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับต่ำ และมีพฤติกรรมที่ขาดกระบวนการทางความคิดอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทักษะความคิดสร้างสรรค์

1.3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ช่วงเวลา 09.00 – 09.30 น. วันละ 30 นาที รวมจำนวน 24 ครั้ง ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.4 สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จะมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 ที่สูงขึ้น

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 เพื่อกำหนดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยนำแนวคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child center) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นฐาน (Experiential Learning) (Kolb & Kolb, 2005) การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์การเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles, 1975) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) มาเป็นหลักการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้ 1. ส่วนรวมในกระบวนการเรียนรู้ 2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ของตนเองเข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งใหม่ประสบการณ์ใหม่ 3. ผู้เรียนได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียนด้วยตนเอง 4. ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ควรปิดกั้น 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเอง ลงมือกระทำ และยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดอย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงานหรือองค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ 1. ความคิดริเริ่ม (Originality) 2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) 3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) 4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) โดยใช้เครื่องมือในการประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ตามแนว The Torrance Tests of Creative Thinking (Torrance, 1966) ดังนี้ 1. แบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว (Thinking Creatively in Action and Movement) 2. แบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยอาศัยพหุภาษา (Thinking Creatively Words) ประกอบด้วยกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ การตั้งคำถาม การคาดเดาสาเหตุ การคาดเดาถึงผลกระทบ การประยุกต์สิ่งของในสถานการณ์ใหม่ การดำเนินชีวิตในสถานการณ์ที่ผิดปกติและการตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ผิดปกติ กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาผาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิจำนวน 118 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ระดับชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาผาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิจำนวน 25 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการประเมินและสังเกตพฤติกรรม พบว่า ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์

ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับต่ำ และมีพฤติกรรมที่ขาดกระบวนการทางความคิดอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทักษะความคิดสร้างสรรค์

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย

- 1). แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จำนวน 24 แผน
- 2). แบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
- 3). แบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

2.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

2.3.1 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
- 2) สร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ใช้เป็นหน่วยในแผนการจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมสำหรับเด็กชั้นอนุบาล 3 ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 8 หน่วย ทั้งนี้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ลำดับที่	จันทร์	พุธ	ศุกร์
	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	กิจกรรมสร้างสรรค์	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
1	ร่างกายของเรา -นิทานกะเมาะไม่ยอมอาบน้ำ	โมบายสายฟ้า	เต้น เล่นสี่สร้างสรรค์
2	แถมสีด้วยสำลีกัน -นิทานต่อรถไฟด้วยกัน	รถไฟที่รัก	ขบวนรถไฟฉีกฉีก
3	ปลาสวยงาม -นิทานหนูตื่นน้ำใจ	ปลาสวยงามจากจานกระดาษ	พาปลาไปว่ายน้ำ
4	ต้นไม้แสนสวย -นิทานดอกไม้ลูกผู้ซื่อสัตย์	กรอบรูปแปะเมล็ดข้าวย้อมสี	ต้นไม้ ดอกไม้
5	เมล็ดพืชพรรณษา -นิทานยี่ราฟเพื่อนรัก	ชุดสีใบไม้	ดอกไม้แสนสวย
6	บ้านของเรา -นิทานเก่งจังตัวเรา	พิมพ์ภาพมดแดงน้อย	มดแดง มดดำ
7	โมบายสายรุ้ง -นิทานเด็กหญิงสายรุ้ง	ดอกไม้จากมือ	รูปทรงแตกต่าง
8	ผักแสนอร่อย -นิทานผักแสนอร่อยของชนปุ๋ย	ปะติดใบไม้ต่อเติมภาพ	เมล็ดพืชอะไรเอ๋ย

- 3) นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.96

4) นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและจุดประสงค์เพื่อให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.3.2 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และศึกษาหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Torrance, 1966)

2) สร้างแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการประเมิน (Thinking Creatively in Action and Movement) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง 1. ความคิดที่แปลกใหม่และต่างไปจากความคิดธรรมดา 2. ความสามารถนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น 3. มีความกล้าคิด กล้าลองเพื่อทดลองความคิดของตน

2.2) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง 1. ความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด 2. ความสามารถในการจัดหมวดหมู่ 2.3) ความสามารถในการปรับความคิดในสถานการณ์ต่างๆ

2.3) ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง 1. ความสามารถคิดดัดแปลงจากสิ่งหนึ่งไปเป็นหลายสิ่งได้ 2. ความคล่องในการคิดที่มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา 3. ความสามารถที่จะพยายามคิดได้อย่างอิสระ

2.4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง 1. ความสามารถขยายความคิดหลักให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น 2. ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดในสิ่งที่คนอื่นมองไม่เห็น 3. ความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์สิ่งต่างๆ อย่างมีความหมาย

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 4 หมายถึง อยู่ในระดับดีมาก

ระดับ 3 หมายถึง อยู่ในระดับดี

ระดับ 2 หมายถึง อยู่ในระดับพอใช้

ระดับ 1 หมายถึง อยู่ในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ได้ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่านต่ำกว่าทั้งหมด 50% (1 คะแนน), 50% ขึ้นไป (2 คะแนน), 70% ขึ้นไป (3 คะแนน), 90% ขึ้นไป (3 คะแนน)

เกณฑ์การแปลผล ดังนี้

คะแนน 13 – 16 แปลความหมายดีมาก

คะแนน 9 – 12 แปลความหมายดี

คะแนน 5 – 8 แปลความหมายพอใช้

คะแนน 1 – 4 แปลความหมายปรับปรุง

3) นำแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คำนวณความสอดคล้อง (IOC) ของเนื้อหาเกณฑ์การประเมิน คำนวณความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.96

4) นำแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.3.3. แบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และศึกษาหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย (Torrance, 1966)

2) สร้างแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้คำถามและชุดหนังสือภาพในการทดสอบ มีรายละเอียด ดังนี้

- ประกอบด้วยกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ
- การตั้งคำถามถึงเหตุการณ์ทั่วไป
- การตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ผิดปกติ
- การตั้งคำถามให้การคาดเดาสาเหตุ
- การตั้งคำถามเพื่อคาดเดาถึงผลกระทบ
- การตั้งคำถามถึงการดำเนินชีวิตในสถานการณ์ที่ผิดปกติ/การหาทางออก/การแก้ไข
- การตั้งคำถามถึงการนำความรู้หรือสิ่งของไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์การแปลผลคะแนน โดยใช้รายละเอียดเดียวกันกับแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

3) นำแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คำนวณความสอดคล้อง (IOC) ของเนื้อหาเกณฑ์การประเมิน คำนวณความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.96

4) นำแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ช่วงเวลา 09.00 – 09.30 น. วันละ 30 นาที รวมจำนวน 24 ครั้ง ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.4.1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็กทำเป็นกลุ่มตัวอย่างในห้องเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

2.4.2 จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม

2.4.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินและแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 25 คน

2.4.4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ช่วงเวลา 09.00 – 09.30 น. วันละ 30 นาที จำนวน 24 แผน ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขั้นนำ (ประมาณ 3 นาที) ครูนำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง หรือปริศนาคำทายโดยการกระตุ้นผู้เรียนจากความรู้และประสบการณ์เดิมและการระดมความคิดด้วยมุมมองที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กมีความคิดคล่องแคล่ว พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติตัวในการทำกิจกรรม

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม (ประมาณ 17 นาที) ครูและเด็กร่วมกันทำกิจกรรม โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 1. เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ 2. ส่งเสริมให้เด็กนำประสบการณ์ของตนเองเข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งใหม่ประสบการณ์ใหม่ 3. เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียนด้วยตนเอง 4. ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล 5. ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองลงมือกระทำและยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น

3) ขั้นสรุป (ประมาณ 10 นาที) ครูและเด็กสรุปเนื้อหาและกิจกรรมร่วมกัน อธิบายถึงประโยชน์และการนำไปประยุกต์ใช้ หรือทดลองใช้ในสถานการณ์ต่าง เพื่อให้เด็กมีความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มในการต่อยอดกิจกรรมที่จะเรียนรู้ครั้งต่อไป

5) เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยการประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินและแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ฉบับเดียวกัน หลังทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 25 คน

6) นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินฯ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

2.5.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินและแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 25 คน

2.5.2 ดำเนินการทดลอง โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ช่วงเวลา 09.00 – 09.30 น. วันละ 30 นาที จำนวน 24 แผน ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

2.5.3 เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยการประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินและแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ฉบับเดียวกัน หลังทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 25 คน นำข้อมูลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.6.1 วิเคราะห์คะแนนแบบประเมินและแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

2.6.2 วิเคราะห์ข้อมูลค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และหาค่า t-test dependent

2.7 การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ทำในมนุษย์ ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ดำเนินการยื่นเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และได้รับเอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เลขที่ HE 67-2-017 ตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2567 ถึงวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2568

3. ผลการวิจัย

3.1 ผลการศึกษาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ระดับคะแนนรวมรายบุคคล จากแบบประเมินและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ปรากฏดังตารางที่ 2 และ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 วิเคราะห์คะแนนแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อน-หลังการทดลอง

ระดับคะแนน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	n (25)	pc	n (25)	pc
13-16 ดีมาก	0	0%	21	84%
9-12 ดี	0	0%	4	16%
5-8 พอใช้	12	48%	0	0%
1-4 ปรับปรุง	13	52%	0	0%

จากตารางที่ 2 วิเคราะห์คะแนนแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อน-หลังการทดลอง พบว่า การแปลผลคะแนนแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนทดลองแปลความหมายระดับพอใช้ จำนวน 12 คน คิดเป็น 48% แปลความหมายระดับปรับปรุง จำนวน 13 คน คิดเป็น 52% หลังทดลอง แปลความหมายระดับดีมาก จำนวน 21 คน คิดเป็น 84% แปลความหมายระดับดี จำนวน 4 คน คิดเป็น 16%

ตารางที่ 3 วิเคราะห์คะแนนแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อน-หลังการทดลอง

ระดับคะแนน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	n (25)	pc	n (25)	pc
13-16 ดีมาก	0	0%	23	92%
9-12 ดี	0	0%	2	2%
5-8 พอใช้	11	44%	0	0%
1-4 ปรับปรุง	14	56%	0	0%

จากตารางที่ 3 วิเคราะห์คะแนนแบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อน-หลังการทดลอง พบว่า การแปลผลคะแนนแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนทดลองแปลความหมายระดับพอใช้ จำนวน 11 คน คิดเป็น 44% แปลความหมายระดับปรับปรุง จำนวน 14 คน คิดเป็น 56% หลังทดลอง แปลความหมายระดับดีมาก จำนวน 23 คน คิดเป็น 92% แปลความหมายระดับดี จำนวน 2 คน คิดเป็น 2%

3.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ โดยสรุปข้อมูลคะแนนรายด้าน จากแบบประเมินและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ก่อน-หลังการทดลอง ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ก่อน-หลังการทดลอง

เปรียบเทียบ	Pre (16)		Post (16)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
คะแนน	4.56	0.65	13.92	1.38	1.71	0.00

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ก่อน-หลังการทดลอง ด้วย t-test dependent พบว่า ทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 25 คน ก่อนการทดลอง (Pre) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.65 และหลังการทดลอง (Post) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 13.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.38 ค่า t 1.71 และค่า p 0.00 จากการทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ก่อน-หลังการทดลอง สอดคล้องสมมติฐานการวิจัยที่ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จะมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ 2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ อภิปรายผลดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสมมุติฐาน เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จะมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 ที่สูงขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้จัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 1) เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ 2) ส่งเสริมให้เด็กนำประสบการณ์ของตนเองเข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งใหม่ประสบการณ์ใหม่ 3. เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียนด้วยตนเอง 4) ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองลงมือกระทำและยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น (Knowles, 1975; Kolb & Kolb, 2005) การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์การเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles, 1975) จากกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ปลาทรายงาม ต้นไม้แสนสวย และโมบายสายรุ้ง เป็นกิจกรรมเล่านิทานและเรียนรู้นอกห้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตหรือสถานที่ที่มีความเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องในนิทาน เด็กมีโอกาสสำรวจสิ่งต่างๆ นอกห้องเรียนได้ใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ของจริงตามธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดความคิดให้แง่มุมต่างๆ ที่ขยายความรู้เดิม เมื่อจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เด็กสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่แตกต่างไปจากเดิม พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของผลงานได้ จากนั้นในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ครูให้เด็กนำเอาผลงานสร้างสรรค์ของตนเอง ในกิจกรรมปลาทรายงามหรือมดแดงน้อยมาร่วมกันแสดงบทบาทสมมติและร้องเพลงพร้อมทำท่าทางประกอบตามเนื้อเพลง ต่อมาครูให้เด็กทำท่าทางอิสระ และกำหนดสถานการณ์ต่างๆ ตามเนื้อเพลงเพื่อให้เด็กได้คิดหาทางแก้ปัญหา จากการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า เมื่อเด็กได้ออกไปสถานที่จริงมีประสบการณ์ตรงเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำอย่างเป็นระบบ เด็กสามารถคิดได้อย่างคล่องแคล่ว คิดหลากหลายแง่มุมและเกิดความคิดที่แปลกใหม่ไปจากเดิม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานและเกิดความรู้ใหม่ ส่งผลต่อการกล้าแสดงออก เชื่อมั่นในตนเองเกิดความรู้สึกชื่นชมและยอมรับในตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับ ทิพย์อักษร พุทธสริน (2567) พบว่า กิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยครูผู้สอนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้แสดงความคิดเห็นในหลากหลายมุม เพื่อพัฒนา ทักษะทางสมองของเด็กต่อไปของเด็กปฐมวัยต่อไป สอดคล้องกับ วรธนา นันทาเขียน (2563, น. 228) พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการมีผลต่อการส่งเสริมความสามารถของเด็กปฐมวัยในด้านความคิด โดยหลักการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้โอกาสเด็กทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน กระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดโดยการถามคำถาม จะช่วยให้เด็กเกิดการยืดหยุ่นความคิดหรือเปลี่ยนความคิดใหม่ได้ด้วยตนเอง (Kay, 2012) ได้กล่าวว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความเป็นผู้นำและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เรียนรู้ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต

สรุปความองค์รู้ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดอย่างเป็นระบบจากประสบการณ์ตรง เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ผลงานหรือองค์ความรู้ใหม่ ส่งผลต่อความรู้สึกชื่นชมและยอมรับในตนเอง มีความกล้าแสดงออกและเชื่อมั่นในตนเองซึ่งเป็นคุณลักษณะทักษะความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จะมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 ที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1. การส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ครูต้องให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและการกระทำอย่างอิสระ ยอมรับฟังความคิดและจินตนาการของเด็กให้แรงเสริมด้วยการพูดให้กำลังใจ ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและอยากร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

5.1.2. การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เชิงประสบการณ์ ครูต้องออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและแปลกใหม่เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจ การให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ช่วยครูสามารถช่วยส่งเสริมเด็กให้เกิดความกล้าแสดงออกและมั่นใจในตัวเอง เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

5.1.3. ครูควรตระหนักถึงการสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมของเด็กในแต่ละวันเพื่อให้ทราบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ควรใช้วิธีการสอนแบบใดให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็กที่ครูต้องการปลูกฝังหรือปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาในด้านอื่นๆเช่น คุณธรรม จริยธรรม การมีวินัยในตนเอง

5.2.2. ควรมีการศึกษาทักษะความคิดสร้างสรรค์เฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดละเอียดลออ เป็นต้น

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปีงบประมาณ 2567 สัญญาเลขที่ 1/2567 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- กมล โพธิเย็น. (2562). ความคิดสร้างสรรค์: พรสวรรค์ที่ครูควรสรรค์สร้างให้ผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 17(1), 9-27.
- กรภัสสร อินทรบำรุง. (2563). ความคิดสร้างสรรค์: ส่งเสริมอย่างไรในวัยอนุบาล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 8-30.
- ทิพย์อักษร พุทธสริน. (2567). การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์สื่อสร้างสรรค์จากวัสดุภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 4(4), 303-324.
- ทิพย์อักษร พุทธสริน, อังฉรา สมแวง, กมลวรรณ สุคะโต, และลลนา คลังชำนาญ. (2566). การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย: กลุ่มทักษะพื้นฐาน. *วารสารวิชาการคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, 8(2), 114-122.
- มูลนิธิสตรี-สฤตติวงศ์. (2557). *ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อเด็กอย่างไร?* <http://thaissf.org/cd020/>
- วรรณนา นันทาเขียน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*.
- Bellanca, J., & Brandt, R. (Eds.). (2010). *21st century skills: Rethinking how students learn*. Solution Tree Press.
- Fadel, C., & Trilling, B. (2015). 21st century skills: Learning for life in our times. *Education Review*. <https://doi.org/10.14507/er.v0.1296>
- Kay, K. (2012). *Two tools for 21st century schools and districts*. <http://thirteencelebration.org/blog/edblog/edblog-two-tools-for-21-stcentury-schools-and-districts-by-den-kay/2903/>
- Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teacher*. Association Press.

- Kolb, A. Y., & Kolb, D. A. (2005). Learning styles and learning spaces: Enhancing experiential learning in higher education. *Academy of Management Learning and Education*, 4(20), 193-212.
- Partnership for 21st Century Skills. (2019). *Framework for 21st century learning*.
<http://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources>
- Torrance, E. P. (1966). *Torrance tests of creative thinking*. Personnel Press.